

Vrčeň

Kraj: Plzeňský

Správní obvod: Nepomuk

Nadmořská výška: 520 m n. m.

Počet obyvatel: 328

Adresa URL: www.vrcen.cz

Okres: Plzeň-jih

GPS souřadnice: 49.507957N, 13.618881E

První pís. zmínka: 1189 (835 let)

PSČ: 335 41

Historie obce Vrčeň

Jistě na to měla vliv ta skutečnost, že v době před 1000 lety, v době, kdy i náš kraj byl postupně osídlován z Plzeňské kotliny slovanským lidem podél Úhlavy, Úslavy a Radbuzy, u nás tedy údolím Úslavy, vedly naším krajem 2 důležité stezky. Jedna vedla od přemyslovského hradiště Stará Plzeň (u dnešního Starého Plzeňce) při Úslavě kolem Srb, míjela místo, kde se dnes nachází Vrčeň a mířila na jih k Otavě.

Ještě významnější cesta vedla z Prahy přes Hvoždany, Vrčeň, kolem Zelené Hory na Žinkovy, dále ke Klatovům a do Bavor. Používali ji kupci, táhla tudy vojska i poselstva. Ve Vrčeni vedla tato cesta k brodu na Úslavě pod vsí, odtud k Zelené Hoře. U Vrčeně se obě tyto starobylé cesty protínaly a snad tato okolnost předurčila výhodné místo u Úslavy mezi Štědrým a Zelenou Horou k založení obce.

Kdy k tomu došlo a jakým způsobem, se již nedozvíme. Snad se tak dělo postupným usazováním osadníků na výhodném místě u řeky možná už koncem tisíciletí, snad ke vzniku obce došlo až po založení kláštera nepomuckého (r. 1144) při kolonizaci kraje německými mnichy cisterciány zpod Zelené Hory, tedy až ve 12. století.

Vojtěšské legendy tedy předpokládají, že na konci 10. století, před 1000 lety, už tady Vrčeň byla.

Historie našeho kraje, a tedy i Vrčeně, o tom nic neví.

Historie našeho kraje - Nepomucka - a tedy i Vrčeně začíná až ve 12. století, před 800 lety, a je spojena s historickou událostí zásadního významu, kterou je založení cisterciáckého nepomuckého kláštera pod Zelenou Horou za Vladislava II. (r. 1144).

Tento klášter, osazený německými mnichy z mateřského kláštera v Elrachu v Horních Francích, kolonizoval celý rozsáhlý kraj českým knížetem mu svěřený od Zdemyslic až po Plánicko. Osadil jej českými osadníky, s jejichž pomocí se rychle původně nehostinný kraj (zalesněný, bažinatý) měnil v kulturní zemědělskou krajinu. Noví osadníci mýlí lesní porosty, odvádějí vodu umělým korytem budují rybníky.

Takového původu je i vrčeňský rybník, zvaný dříve Opatský. Mniši v kraji zakládali chmelnice i vinice (u nás na Vinné hoře, u Nepomuka Vinice). Zabývali se také dobýváním stříbra a zlata, zlato také rýžovali (u Novotníku, Prádla, na potoce u mlýna Hyndráků), těžili pro svoji potřebu také železnou rudu v Chejlavě a Doubravě. S tím souvisí i počátky vrčeňského železářství, i zasvěcení vrčeňského kostela (který postavili i jako 14 dalších v okolí) sv. Vavřinci, patronu ohně - hutníci přece pracují s ohněm!

Vrčeň měla v klášterním panství jednu zvláštnost - stejně jako Sedliště a Soběsuky - proti ostatním klášterním osadám: zatímco výtěžek z ostatních poddanských vsí plynul do klášterní pokladny,

výtěžek z Vrčeně, vrčeňského opatského dvorce a Opatského rybníka patřil přímo opatovi. Na vládu opata nad Vrčení připomínají pomístní jména některých pozemků v katastru obce: Opatská, Na vopatské, Nad kněžským lukama, starý název vrčeňského rybníka: Opatský rybník. Vrčeň měla ještě jednu zvláštnost: měla totiž, jak se zdá, dva pány.

Vedle kláštera tu měl pozemky a dvorec rod drobných zemanů. Podpisovali se jménem s přídomkem "z Vrčeně", ovšem latinsky, jak bylo tehdy běžné, a tak jméno Vrčeň bývá různě zkomoleno. Tak se dostáváme k první písemné zmínce o Vrčení.

Stalo se tak r. 1189, tedy před 800 lety, kdy je jako svědek na listině plaského kláštera uváděn Otto de Woirzan (Otto z Vrčeně). Týž svědek, tentokrát psaný Otto de Wrscan, se uvádí k r. 1192. Z listin známe i jeho syna Ottu, zvaného Magnus (Velký). Ten je uveden jako svědek na listině Přemysla Otakara I. Z r. 1216, jíž král potvrdil obec Nynice jako majetek cisterciáckého kláštera v Plasích. K r. 1360 seděl na zemanském dvorci Otoslav z Vrčeně. Pak už mizejí zmínky o vrčeňských zemanech. Rod jejich zřejmě vymřel, snad morem, který v kraji kolem r. 1386 řádl.

Od té doby se tedy stává Vrčeň celá, i s bývalým dvorem zemanů, majetkem opata kláštera.

Vrčeňský kostel sv. Vavřince, o němž tu byla zmínka, je velmi starobylý. Kdy byl vystavěn, nevíme, ale v soupisu kostelů, nařízeném arcibiskupem Arnoštem z Pardubic je r. 1352 uváděn mezi farními kostely. To je první zpráva o něm, ale je jisté, že tu byl už dříve, možná už na počátku 14. století.

